

LANDSBANKIN OG VÁÐARÁÐIÐ

FULLAR HEIMILDIR TIL LANDSBANKAN OG NÝGGJA VÁÐARÐIÐ

Endurstovnaði Landsbankin og Váðaráðið fáa stórar heimildir í føroyska fíggjarheiminum

Árni Gregersen

Tað er staðfest, at ideologiskt ella hugsjónarligt er tað stórur munur á støðutakan til ein landsbanka, millum vinstra og høgra í Føroyum.

Vit høvdu ein Landsbanka í nøkur ár, men tá ið seinasta samgonga tók við eftir valið í 2011, var avgjørt at niðurleggja Landsbankan og leggja uppgávnar hjá bankanum undir Gjaldstovuna og Hagstovuna.

Eitt gjaldstovuráð var sett á stovn í endanum av 2012, sum skal taka sær av at hava eftirlit við landsins ognum og skuldum.

Annfinn Vitalis Hansen, advokatur er formaður og Teitur Samuelsen, stóri í Tunnilsfelagnum, er næstformaður. Triði limurin í stýrinum er stjórin á Hagstovuni, Sigur Poulsen, búskaparfrøðingur.

Fráfarna samgongan helt hetta vera eitt nóg gott og nóg sterkt amboð at hava eftirlit við føroyska búskapinum, men samgongan sum tók við 15. september í fjør, hevur eina heilt aðra áskoðan.

Í samgonguskjalinum verður sagt, at Landsbankin verður endurstovnaður og í morgin fer Løgtingið undir 1. viðgerð av uppskotinum frá landsstýrskvinnuni við fíggjarmálum, Kristinu Háfoss, Tjóðveldi, um júst at endurstovna Landsbankan.

Við í uppskotinum er eisini, at eitt Váðaráð verður sett á stovn, sum hevur til endamáls at fylgja við fíggjarligu og búskaparligu gongdini í samfelagnum. Tað áliggur Váðaráðnum at koma við ávaringum, um tað heldur, at búskaparligir vandasjógvar eru fyri framman

Kristina Háfoss, landsstýrskvinna við fíggjarmálum, hevur lagt uppskotið um landsbanka og váðaráð fram

Landsbankin

Tað hevur altíð verið stríð millum høgra og vinstra um føroyskan landsbanka.

Høgra síðan í tingsalinum hevur ført fram, at ein landsbanki í veruleikanum bert er ein almenn útreiðsla afturat.

Sagt verður, at teir stovnar sum eru og sum vanliga taka sær av búskapar- og fíggjarviðurskiftunum hjá tí almenna, saktans makta at loysa tær uppgávur á økinum, saman við privatu fíggingarstovnunum í Føroyum.

Hin síðan í tingsalinum heldur hinvegin, at tað er avgerandi, at almenni fíggjargeirin verður savnaður á einum stað.

Ein landsbanki haldi tey er neyðugur, tí so kann hesin stovnur taka sær av allari

umsiting av skuld og ognum landsins.

Vit høvdu ein landsbanka í nøkur ár, sum tók sær av hesum viðurskiftum, men tá ið nú fyrrverandi samgongan sat við valdið, avgjórði hon at avtaka bankan og leggja uppgávnar, sum bankin hevði havt, undir Gjaldstovuna, Hagstovuna og seta eitt Gjaldstovuráð á stovn.

Samgongan segði, at ein slíkur bygnaður eins væl kundi røkja tær uppgávur, sum Landsbanki Føroya annars hevði havt um hendi.

Men nú verður so stríðið um Landsbanka Føroya tikið upp av nýggjum í Løgtinginum.

Stórar heimildir

Í morgin fer tingið so undir 1. viðgerð av uppskotinum

Sigurd Poulsen var stjóri í Landsbanka Føroya, sum fráfarna samgongan niðurlagði

um at seta Landsbankan og Váðaráð Føroya á stovn aftur.

Grundleggjandi skal Landsbankin virka fyri fíggjarligum støðufesti í Føroyum. Stórur dentur verður eisini lagdur á, at hann er óheftur av politisku skipanini. Ein onnur uppgáva hjá stovninum er av greina fíggjar- og búskaparstøðuna fyri almennu Føroyar.

Við í uppskotinum er eisini, at Landsbankin skal vera skrivstova hjá Váðaráðnum.

Í staðin fyri, at almennu Føroyar – tað vil siga landskassin og almennir stovnar – brúka privatu peningastovnarnar til at útvega lán, so skal Landsbankin loysa hesar uppgávur.

Bankin skal eisini tryggja,

at landið altíð hevur nóg mikið av tøkum peningi til at gjalda fyri tær skyldur, landskassin og almennu stovnarnir hava.

Í lógini stendur, at landskassin altíð skal hava tókan pening til tað sums varar til 15 prosent av bruttotjóðarúrtøkuni árið frammanundan.

Í hesum døgum vil hetta kravið siga, at landskassin altíð skal hava 2,3 milljardir krónur í tøkum peningi.

Landsbankin skal eisini tryggja, at landsins tóki peningur verður so væl rentaður sum til ber, tó á ein tryggan hátt.

Í lógaruppskotinum verður eisini sagt, at Landsbankin kann røkja somu viðurskifti fyri føroysku kommunurnar.

Landsbankin fær heimild

at krevja upplýsingar frá øllum føroyskum fyrirkum og stovnum. Hesi skulu so lata upplýsingarnar innan ávísa freist.

Bankin skal eisini røkja alla skuld hjá almennum stovnum og grunnum, sum koma undir lógina. Tað vil siga, at hvørja ferð ein almennur stovnur ella eitt alment felag skal hava eitt lán, so kann hetta ikki gerst utan samtykki frá Landsbankanum.

20 milljónir

Tá ið Landsbanki Føroya eftir uppskotinum fer at virka 1. januar, so hevur hann fingið 20 milljónir krónur í stovningarfæi.

Raksturinn verður í stór- an mun fíggjaður av tí sam- sýning, bankin fær fyri at umsita skuld og ogn landsins.

Lógin sigur, at bankin fær fyra promillu av tí peningi, sum sambært lógini altíð skal vera tøkur hjá landskassanum.

Við bruttotjóðarúrtøkuni, sum vit kenna nú, svarar hetta til, at bankin fær góðar níggju milljónir krónur í rakstrarpeningi um árið.

Tá ið Landsbankin var avtíkin seinast, fluttu fleri av starvsfólkunum við í Gjaldstovuna ella Hagstovuna.

Í lógini verður sagt, at starvsfólk eisini kunnu flyta aftur í Landsbankan, sum altso samgongan nú stovnsetir aftur.

Sigurd Poulsen var stjóri í gamla Landsbankanum.

Hann er í dag stjóri á Hagstovu Føroya.